

PŘÍTOMNOST VE SVĚTĚ – KOMISE PŘEDSEDNICTVA CIOFS 2013 FORMAČNÍ PROGRAM

Květen

Připravila: Ana Maria Olmedo OFS – Upravil: Fr. Amando Trujillo Cano, TOR
Překlad: Heleni Pedersoli OFS

POTRAVINOVÁ KRIZE A EKOLOGICKÉ HOSPODÁŘSTVÍ - OCHRANA STVOŘENÍ

ÚVOD

Nedávné události ve světě, které interpretujeme jako znamení doby, zvyšují naši vnímavost a vyzývají dnešní františkány a františkánky, aby viděli, že nastal čas, kdy máme přehodnotit svůj osobní životní styl, pokud jde o prožívání naší františkánské spirituality. Jedním z nejdůležitějších témat františkánského života je úcta k ekologii. Tak vzniká otázka: Prožíváme Františkovy pocity a postoje stejným způsobem, jako on, pokud jde o ochranu stvoření? Touto výzvou chceme zvýšit odhodlanost k aktivním postojům a ke společným akcím v oblasti ekologie, které mohou změnit naše životní podmínky.

Ochrana stvoření není jenom obdivování přírody samotné, ale znamená také, abychom respektovali a žili univerzální bratrství, v němž lidské bytosti, plně realizované, mohou přiblížit přítomnost samotného Krista, skze něhož bylo všechno stvořeno, od něhož všechno pochází a ke kterému se všechno vrací.

POTRAVINOVÁ KRIZE

Podle článku “Hlad tváří v tvář krizi”, který byl publikován FAO = Organizace pro výživu a zemědělství – specializovaná agentura při OSN se sídlem v Římě:

Nejnovější údaje o hladu jsou zvláště znepokojující, protože podvýživa není důsledkem omezených mezinárodních dodávek potravin. Nedávné údaje z FAO “Potravinový výhled” ukazují silnou světovou produkci obilovin v roce 2009, která bude jen mírně klesat po krátkém loňském rekordním vzestupu. Je zřejmé, že svět může produkovat dostatek potravin k odstranění hladu. Nicméně, zásoby potravin jsou celosvětově velmi nerovnoměrně distribuovány. Zatímco bohaté země produkují velké přebytky, mnoho rozvojových zemí nemá dostatek potravy, aby zajistily svým občanům úroveň požadovanou pro zdravý život.

Další otázka se týká použití potravin. Ve skutečnosti, jen polovina světové produkce obilovin se v současné době používá přímo k lidské spotřebě. Zemědělská výroba v zvyšující se míře pokračuje do krmiv pro zvířata, aby byla uspokojena rostoucí spotřebu masa, zejména v rozvíjejících se ekonomikách. Nebo slouží nepotravinářskému využití, například k výrobě biopaliv, což pomáhá hasit světově stále rostoucí poptávku po energii.

Podvýživa postihuje velké segmenty populace v rozvojových zemích. Nejvíce jsou postiženi venkovští bezzemci, protože nemohou spoléhat na vlastní soběstačné hospodaření, a městská chudina.¹

2. EKOLOGICKÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Koncepce zelené ekonomiky byla hojně diskutována, i když zastánci (např. EU, USA a agentury OSN), uvádějí, že je stále ve stavu výstavby. Program OSN pro životní prostředí (UNEP) ji definuje jako ekonomiku, která:

...”By měla zlepšit životní podmínky lidí a sociální rovnost, protože významně sníží rizika pro životní prostředí a ekologický nedostatek. Ve své nezákladnější podobě, by zelená ekonomika měla snižovat emise oxidu uhličitého, využívat zdroje efektivně, a polečensky sjednocovat “[2].

Podle podnikatelského sektoru, zelená ekonomika je definována jako "soubor způsobů produkce, který se snaží při maximalizaci produkce přihlížet k proměnným, které byly při zakládání podniků až do nedávné doby ignorovány, například: zachování přírodních zdrojů a vymýcení chudoby.”[3].

Ekologické organizace toto zpochybňují, a tvrdí, že:

[Tato] nová koncepce "zelené ekonomiky" ... v podstatě znamená, že ...dojde ke zvětšení základny vykořisťování a privatizace přírody Například: Je pravda, že jako další možnost tato koncepce podporuje ekologické zemědělství, což je lepší než chemie, o tom není pochyb. Ale pokud by se tak stalo "masivně", vyžadovalo by to velké plochy, nebo dokonce "ekologické" monokultury, certifikované a kontrolované nadnárodními korporacemi, které mohou dodávat do velkých obchodních řetězců a centralizovaným trhům. Paradoxně, bude tato potravinová soběstačnost mnohem nebezpečnější a

nejistější. Trvání na nadnárodních organizacích, znamená, že ony dnes ještě dovolí produkovat ekologické produkty, ale zítra budou, jako vždy, vyrábět to, co jim dává více peněz, a to buď ekologicky nebo chemicky nebo transgenně. Jejich monopol je zajištěn, protože zemědělci by již nemohli bránit svá práva, nemohli volit vhodné osivo podle místních možností, protože by již ztratili svou suverenitu./2/

Indikátory škod, za které je Zelená ekonomika zodpovědná

Součástí realizace Zelené ekonomiky je nárůst povrchové těžby, těžby ropy a budování velkých přehrad, což je podporováno ve většině chudých zemí. Tyto aktivity nejen ovlivňují životy domorodých národů, ale budou i hrozbami pro život na planetě Zemi. Jako náhrada ropy je energií agropalivo, získávané prostřednictvím "biomasy", nebo konverzi rostlin, řas a organického odpadu. To znamená, že miliony hektarů půdy, které by měly být pokryty lesy, nebo které vyrábějí potraviny, by byly věnovány krmení strojů. Nebezpečné je i klima-chytré zemědělství, vyžadující použití geneticky modifikovaných organismů "přizpůsobených" na suché podmínky a vývoj nových zemědělských jedů. Ve výsledku

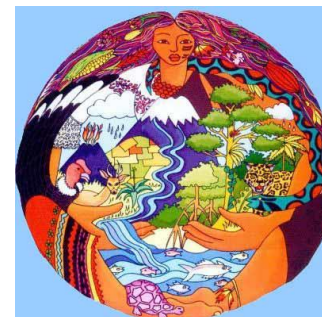
¹ FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATION, ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT DEPARTMENT, *Hunger in the Face of Crisis*, September 2009, Internet (23.04.2013): http://www.fao.org/economic/es-policybriefs/briefs-detail/en/c/35540/?no_cache=1

domorodí obyvatelé ztratí kontrolu nad svým územím, ekosystémy a vodou k produkci potravin, a jejich populace bude take ohrožena.

Vzhledem k výše uvedenému, *Deklarace (Prohlášení) o domorodých obyvatelích* během Závěrečného zasedání při jednání Kulatého stolu o návrhu Cero OSN Rio-20 potvrzuje:

Navrhovaná "zelená ekonomika" vyvolává mnoho obav. Odmítáme připustit používání společností a státy, aby dál replikovaly destruktivní a vykořisťující model "ekonomického rozvoje", který který způsobil současnou krizi. [...] Řízení udržitelného rozvoje v souladu s kulturou ... potřebuje mít čtvrtý pilíř udržitelného rozvoje. [...] Tradiční znalosti mohou v tomto pilíři přispět ke skutečně udržitelnému rozvoji. Takto bychom měli zajistit respekt, ochranu, podporu tradičních znalostí a udržitelné živobytí domorodých obyvatel. [...] Je důležité vzít v úvahu práva Matky Země, protože je naším zdrojem života, duchovnosti, moudrosti a poznání. Je nositelkou života a harmonie, kterou máme jako bytosti. Je tedy naší povinností, abychom ji chránili.²

Co je tedy skutečným kořenem tohoto problému a jak můžeme najít řešení?

Sociální nauka církve nám nabízí principy (zásady) a výkonnostní kritéria, která nás mohou provést skrze rostoucí ohrožení života na planetě.

Řešení ekologického problému vyžadují, aby hospodářská činnost respektovala životní prostředí ve větší míře, sladčováním potřeb ekonomického rozvoje s ochranou životního prostředí. Každá hospodářská činnost využívající přírodní zdroje, se musí take zabývat ochranou životního prostředí. Měla by také předvídat náklady s tím spojené, neboť jsou "základním prvkem skutečných nákladů hospodářské činnosti". V této souvislosti se berou v potaz vztahy mezi lidskou činností a změnami klimatu, které, vzhledem ke své extrémní složitosti, musí být vhodně a trvale sledovány na vědecké, politické a právní, národní i mezinárodní úrovni. Podněbí je dobro, které je třeba chránit a je třeba připomínat spotřebitelům, i těm, kteří působí v oblasti průmyslové činnosti, aby rozvíjeli svůj smysl pro zodpovědnost za své chování.³

Pamatujte, že Božím plánem na počátku stvoření bylo, aby lidé žili ve vzájemné harmonii (srov. Genesis 2:18-25). Kořenem problému je, že lidstvo (všech druhů přesvědčení, i vyznání, ze všech etnických i sociálních skupin a kultur) je ohroženo nadměrnými ambicemi, a fundamentalistickými ideologiemi, kterým čelíme všichni. Z tohoto důvodu ochrana stvoření zahrnuje zodpovědnost i závazek, že všichni bez rozdílu máme pečovat o rozvoj všeho, co bylo stvořeno, včetně člověka samotného. V této situaci nás František vyzývá: "Proto jsme byli povoláni: abychom léčili zraněné, obvazovali zlomené, povolávali zbloudilé" (L3C 58).

²Pueblos indígenas preocupados por le economía verde en negociaciones hacia Rio+20, in Red Internacional de Estudios Interculturales, (08.05.2012), Internet (23.04.2013): <http://blog.pucp.edu.pe/item/158370/mundo-pueblos-indigenas-preocupados-por-la-economia-verde-en-negociaciones-hacia-rio-20>

³ PONTIFICAL COUNCIL FOR JUSTICE AND PEACE, *Compendium of the Social Doctrine of the Church*, Libreria Editrice Vaticana, 2005, 470, Internet (23.04.13): http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/justpeace/documents/rc_pc_justpeace_doc_20060526_compendio-dott-soc_en.html

Nové možnosti pro potravinovou krizi a škodlivé účinky tzv. zelené ekonomiky

Zaměření navržené na mnoho let organizací domorodých hnutí "Vida Campesina" představuje reakci na krizi:

Aby byla zajištěna nezávislost a potravinová soběstačnost pro všechny národy na světě, je nezbytné, aby potraviny byly vyrobeny v různorodých výrobních systémech na venkovských základech. Potravinová soběstačnost představuje právo všech národů definovat svou vlastní zemědělskou politiku, pokud jde o potraviny, o ochranu, o regulaci domácí zemědělské výroby a domácí trh, aby byly zamýšlené cíle udržitelné. Právo rozhodnout se, jakou míru autonomie mají mít, aniž by se zbavovali svých přebytků ve třetích zemích dumpingovými praktikami (nekalé praktiky v oblasti mezinárodního obchodu, kdy je produkt zaváděn do obchodu jiné země za nižší cenu, než je jeho hodnota v zemi původu). Mezinárodní obchod by neměl mít přednost před sociálními, ekologickými (environmentálními), kulturními a rozvojovými kritérii.⁴

PŘÍKLAD ekologických postupů, které zaručují ochranu stvoření⁵

Před pětadvaceti lety krajina Mixteca Alta "země Slunce" v Oaxaca, v Mexiku připomínala měsíční krajinu: vyprahlá, neplodná a prašná pole, bez vegetace, bez vody, bez ovoce. Lidé museli absolvovat velké vzdálenosti při hledání vody a palivového dřeva. Téměř všichni mladí lidé odcházeli, aby se už nikdy nevrátili. Utíkali před obtížnými životními podmínkami. V osmdesátých letech dorazila do Oaxaca skupina guatemalských uprchlíků, protože sociální a politické podmínky v jejich zemi nebyly stabilní. Za deset let Guatemalci vyvinuli zemědělský systém výroby založený na organických principech a domorodých znalostech. Někteří lidé, kteří se podíleli na těchto programech, přišli z Guatemaly v době krize, usadili se v regionu a začali učit lidi svým metodám. Ježíš Leon, 42 let, rodilý mexický indiánský rolník, byl jedním z těch, kteří absolvovali toto školení.

Jak byl projekt zpracován?

Rozhodli se oživit domorodý nástroj, který byl zapomenut: tequio, který je formou organizované kolektivní práce, ze které musí členové komunity profitovat a proto poskytují svou práci komunitnímu podnikání. S pomocí 400 rodin a jejich

malými příspěvky, drobnými jako zrnka písku, vyjádřeno ekonomickým jazykem, vytvořili nevídaný znovuzalesňovací program. Lopatami a krumpáči vykopali příkopy a jámy, aby zadrželi vzácnou vodu ze srážek, sázeli semenáčky stromů do malých školek, shromažďovali hlínu. Ve velké bitvě proti erozi, vysazovali překážky, které by bránily úniku úrodné půdy.

Dnes je Mixteca znovu zelená, s větším počtem pramenů vody, má stromy a hojnost potravin a její lidé již neodcházejí. Jejich úsilí bylo odměněno ekologizací holých kopců a novou vodonosnou vrstvou. Když si lidé uvědomili, že si mohou vydělat na

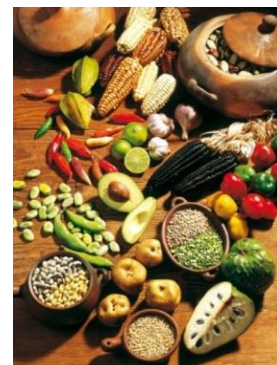

⁴ DIAZ-SALAZAR R., *Vía Campesina, Justicia Global. Las alternativas de los movimientos del Foro de Porto Alegre*, Icaria editorial and Intermón Oxfam, 2002, 87. 90.

⁵ Cf. "Nobel de Ecología" por reverdecer la desértica Mixteca, in *Ecogaia, La Revista del Desarrollo Sostenible*, 28.03.2011, Internet (26.04.2013): <http://www.ecogaia.com/nobel-de-ecologia-por-reverdecer-la-desertica-mixteca.html>.

živobytí doma, míra emigrace poklesla. Říká se, že: "Farmář je někdo, kdo je schopen nejlépe pochopit potřeby a možnosti jiného farmáře". Používání úsporných kamen na dřevo usnadnilo práci ženám, protože už nemusí podstupovat dlouhé cesty, aby sehnaly dřevo na topení.

Podařilo se jim vyvinout systém udržitelného a ekologického zemědělství, bez použití pesticidů, prostřednictvím obnovy a zachování původních semen kukuřice. Zdá se, že to je odrůda kukuřice pocházející z oblasti maizcayete, která je vůči suchu nejodolnější. Nebylo snadné lidi přesvědčit, protože je obtížné naráz přestat používat hnojivo. Snižování množství chemických hnojiv a zvyšování zeleného hnojení tak, aby to drasticky neovlivnilo produkci, musí být prováděno pomalu. Lidé žijí ze své země, a pokud bychom je dramaticky donutili, aby výrazně přešli z jednoho systému do jiného, mohli by při přechodném snížení produkce ztratit motivaci. Změna musí být postupná.

Výsedky

Následně se objevilo hnutí a bylo založeno Centrum pro integrální rozvoj oblasti Mixteca "Campesino" (CEDICAM). Svě nezavislosti, svrchovanosti a zabezpečení potravinami, dosáhli prostřednictvím systému hospodaření. Tento tzv. "Milpa systém" kombinuje na tomtež poli různé plodiny. Tento systém neprodukuje osm tun kukuřice na hektar jako monokultura, která vyžaduje velké investice do chemikálií a strojního zařízení, ale dává zemědělcům 1800 kilogramů kukuřice na hektar, a to je dost pro jejich rodiny a zvířata. Také poskytuje fazole, dýně, zeleninu, bylinky nebo cokoli jiného, co zasadí na svých pozemcích. To vše bez velkých investic, s pomocí zeleného hnojení a za použití v oblasti původních semen. I bez velkých investic a chemie mají ještě přebytky, které prodávají.

Zasadili více než jeden milion stromů a zalesnili víc než tisíc hektarů. Jejich udržitelné zemědělské programy zachránily téměř dva tisíce hektarů. Dokázali ochránit 5.000 hektarů terasami a kamennými zdmi, tím zvýšili o 50% svou zemědělskou produktivitu, zvýšili množství ornice, která má větší schopnost zadržovat vodu. Na začátku tvořila orná půda 25 až 30% pozemků, dnes je to více než 80 procent. Obrysovými příkopy zadržovaná dešťová voda již zvýšila o 50 až 100% hladiny pramenů. To vše výrazně zlepšilo život v komunitách po celém regionu a v

důsledku toho se snížila emigrace.

Díky dosaženému úspěchu jim byla v roce 2009 udělena cena "Goldman Environmental Prize", která je každoročně udělována obyčejným lidem, hrdinům v oblasti životního prostředí. Tento projekt vzbudil tak velký zájem, že prostřednictvím CEDICAM jejich zkušenosti s technikami ochrany vod, opatřeními proti erozi a praxí udržitelného zemědělství jsou sdílené ve fórech pořádaných po celém Mexiku, Střední Americe a Karibiku, stejně jako na několika univerzitách v USA a akcích ve Spojených státech. Chápou, že důsledky změn klimatu, erozí, záplav a zvýšeným rozšiřováním pouští, těžce postihuje zemědělce, a následně i potravinové zabezpečení. Před tím byli mnozí zemědělci nuceni opouštět svou půdu. Proto je důležitá nejen propagace tohoto projektu ale i úsilí implementovat tyto metody do domorodých komunit.

Co zapříčinilo změnu způsobenou tímto Projektem?

1) Nebyli motivováni ziskem ani vykořisťováním, ale byli spíše zaměřeni na společné dobro. Proto solidarita a "zrnka písku" od každého člověka mohla vést k udržitelnému rozvoji komunity.

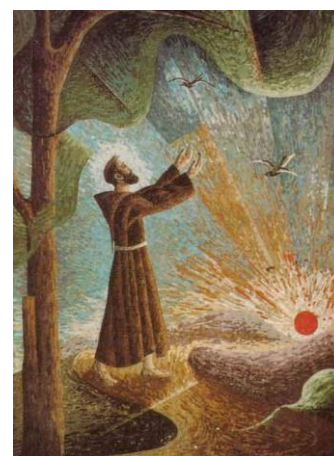
2) Nebyl prostor pro individualismus, smysl pro soukromé vlastnictví, práva na autorství, ani podráženi (devalvace) místních zkušeností. To jim umožnilo "učit se praxí", a díky praxi si osvojit odpovídající pracovní metodiku, která posílila jejich schopnosti, dovednosti a znalosti komunitního rozvoje.

3) Uvědomovali si hodnotu bohatství předků (Mayů a Mixteců), kombinovali své i jejich vědomosti a hodnocení. Odhalovali zemědělské metody mexických předků a potravinovou biodiverzitu oblasti. To jim umožnilo nejen zabezpečení potravinami a zlepšení výživy, ale také definování a vytváření nových vědomostí získávaných prostřednictvím řešení problémů.

OCHRANA STVOŘENÍ

Z konference Františkánské rodiny u příležitosti Letnic 2005 jsme poslali dopis "Nástroje míru", ze kterého jsme vytěžili následující texty:

S rukama volnými k obejmutí a k službě malomocným (srov. test 1-3), František a jeho bratři nepotřebovali obstarávat nástroje k sebeobraně nebo zbraně na obranu toho, co měli k dispozici od druhých (srov. 3Comp 35). První františkánská generace, osvobozená od veškerých domnělých práv a od každého nároku, neviděla soupeře, nebo nepřítele v jiném člověku. Neozbrojení přijímali každé stvoření jako bratra nebo sestru v Ježíši Kristu. Skrze práci (srov. RnB 7,1-9), skrze vnitřní přání chtějí vkládat sami sebe mezi chudé a vyloučené (viz RnB 9,2). Odmítnutím peněz (RNB 8,1-12), což byla tehdy nová a brutální forma kapitalismu, František a jeho bratři dali prorocké svědectví o možnosti jiného způsobu koexistence a také nové, jiné občanské a církevní společnosti osvícené Ježíšovým evangeliem. (Nástroje míru Instruments of Peace 3)

Obtížná cesta k míru

Po "temném století" zuřivých válek, brutálních diktatur, závažných a nespravedlivých sociálních rozdílů mezi severem a jihem světa, a studené války, byl začátek nového tisíciletí plný naděje a nadšení pro mírumilovnější a spravedlivější údobí. Ale již v prvních letech nového století se ukazuje křehkost soužití lidstva a objevují se nové rozkoly, které ohrožují světový mír a restrukturalizaci spravedlivé rovnováhy mezi národy. [...] Nemilosrdná pravidla trhu, ve jménu svobody, podřizují hodnotu života ekonomice, poskytují privilegia jen některým, ale na okraj vylučují (marginalizují) mnohé. K životu bez naděje odsuzují zejména nejslabší: ženy, děti, staré a nemocné lidi. Občas se zdá, že semena míru jsou opravdu dušena politickými zájmy, ekonomickou mocí, strukturami nespravedlnosti a osobního hříchu. [...] Ve františkánském duchu, který čelí všem těmto situacím, nemůžeme zůstat pasivní, nebo jen dojatí k slzám. Musíme si uvědomovat, že jsme povoláni následovat stopy Ježíše Krista, který přišel, "aby přinesl radostnou zvěst chudým, aby vyhlásil zajatcům propuštění a slepým navrácení zraku, aby propustil zdeptané na svobodu, aby vyhlásil léto Hospodinovy milosti" (Lk 4 , 18) . (Nástroje míru 6)

V současné době na světě umírají tisíce lidí, díky nekalým praktikám nadnárodních korporací, jejichž prvořadým cílem je dosáhnout obrovských zisků. Jako františkáni musíme odmítnout všechny činnosti, které ničí naši planetu a slouží pouze ke generování bohatství pro některé, kteří svými nezměrnými ambicemi ohrožují celé lidstvo.

Jak podpořit zachování stvoření uprostřed světa v konfliktu?

Během Generální kapituly OFS konané v listopadu roku 2008, naše vzpomínaná bývalá generální ministryně sestra Emanuela De Nunzio, nám kvůli prohloubení vědomí příslušnosti k Řádu, připomněla:

Rozvoj zvýšené vnímavosti vůči ekologickým problémům je motivován znepokojujícím stavem naší planety: vzhledem ke Stvořitelovu záměru, musíme usilovat o to, abychom předali budoucím generacím obyvatelnou planetu. Stále větší počet osob i komunit usiluje o vytváření nových hodnot, nových snů a nových způsobů chování. Základem je ochrana stvoření. Je to princip, který zavazuje každého z nás. Je zřejmé, že k tomuto globálnímu úsilí by každá země a dokonce i každý člověk měl přispět podle svých nejlepších schopností a možností. Jako františkáni, kromě zesílení našeho vlastního osobního závazku k jednoduchému životnímu stylu (Řehole č. 11. a GK čl. 15,3), jsme také povoláni budovat v globalizovaném světě společně s mnoha dalšími, kteří pracují na žni pro Království, svět, kde všichni mohou vstoupit tam, kde je úcta ke stvoření, vzájemná láska a spravedlivé vztahy, které umožňují všem důstojný život. Péče o stvoření také znamená, že zavážu sebe sama, ve spojení s ostatními, v různých oblastech činností, které povedou: od odstranění jaderných zbraní ke změně životního stylu, od proměny politické / ekonomické / vojenské síly k přijetí nenásilí jako způsobu, jak žít propojenost stvořených věcí s veškerým stvořením.⁶

Výzvou pro nás františkány je, abychom tento nový způsob vztahů s přírodou a vztahů mezi národy rozvíjeli. Je třeba slyšet volání "ke všem lidem dobré vůle, aby přispěli k budování lidštější a spravedlivější společnosti". Musíme vymýtit sociální a ekologické násilí kapitalismu a dalších systémů totalitních režimů, které poškozují životní prostředí. K tomu musíme obnovit výrobní systémy, které jsou založeny na společném dobru a úctě ke stvoření. Aktuální požadavek je, aby znalosti předků, biologická rozmanitost a její udržitelné využívání byly součástí navrhované politiky životního prostředí a udržitelného rozvoje. Znalosti předků, biodiverzita i potřebnost zavedení udržitelného rozvoje jsou sice považovány za přírodní a kulturní dědictví, ale jejich uznání stále není tak silné, aby se stalo motorem národních ekonomik. Je to způsobeno i nedostatkem veřejné politiky, která by rozlišovala produkci výrobních řetězců od výrobků, služeb a jejich biologické rozmanitosti z domorodých území. Musíme si toho být vědomi, a přidat se ke skupinám, které již na tom pracují.

3. OTÁZKY K PŘEMÝŠLENÍ A DIALOGU V BRATRSKÉM SPOLEČENSTVÍ

1. Znáte františkány, kteří jsou zapojeni do ekologických hnutí? Jaký je váš názor na jejich práci?
2. Znáte některé ekologické projekty, které by stály za vaši podporu a zapojení?
3. Jak se můžete aktivněji zapojit do ochrany stvoření?

"Začněte dělat to, co je nutné, pak dělejte to, co je možné;

najednou budete dělat nemožné "

5. DALŠÍ DOKUMENTY A ODKAZY

- PAPEŽSKÁ RADA PRO SPRÁVEDLNOST A MÍR = PONTIFICAL COUNCIL FOR JUSTICE AND PEACE, *Compendium of the Social Doctrine of the Church*, Libreria Editrice Vaticana, 2005, Internet (23.04.13):

⁶DE NUNZIO E., OFS, Generální kapitula, 15-22.11.2008, Internet (26.04.2013): <http://ciofs.org/doc/kia8/kia8en12.htm>

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/justpeace/documents/rc_pc_justpeace_doc_20060526_compendio-dott-soc_en.html

- Rehole SFR//OFS Rule: http://www.francescanitor.org/resources/OFS/English/OFS_Rule.EN.pdf